

Ecologia humana

Codi: 101271

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OT	3	0
2500256 Antropologia Social i Cultural	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Hugo Valenzuela García

Correu electrònic: Hugo.Valenzuela@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Sara Maestre Andres

Irene Iniesta Arandia

Equip docent extern a la UAB

Petra Benyei

Sara Mingorria

Prerequisits

No es requereix curs anterior, però es recomanen nocions d'Antropologia Econòmica i Història de l'Antropologia.

Objectius

El objectius del curs són:

- Conèixer el conjunt programàtic d'aportacions teòriques i d'estudis de cas etnogràfics clàssics de l'Antropologia Ecològica en la seva accepció temàtica i històrica.
- Conèixer algunes aportacions bàsiques de les figures més prominents en aquest camp - llurs aportacions teòriques, metodològiques i etnogràfiques.
- Conèixer de primera mà alguns treballs etnogràfics actuals i contemporanis que s'estan duent a terme per científics i investigadors, així com les problemàtiques més rellevants (ICTA i Departament Antropologia).
- Analitzar la realitat entre natura i cultura des de una aproximació multidisciplinar (ecologia, antropologia, etc.)

Competències

Antropologia Social i Cultural

- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar que es coneix i es comprèn la història de la teoria antropològica i la gènesi dels seus conceptes bàsics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics.
2. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
3. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
4. Conèixer i comprendre la incidència de la cultura en els diversos sistemes institucionals d'intervenció mediambiental.
5. Conèixer la dimensió evolutiva de la diversitat humana actual.
6. Enumerar les teories sobre l'espècie humana i posar-les en relació amb la producció de la societat i la cultura.
7. Explicar els desenvolupaments disciplinaris i les tendències interdisciplinàries actuals de la crítica a la dicotomia cartesiana naturalesa-cultura.
8. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els cànons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits.
9. Identificar els desenvolupaments disciplinaris recents i la vinculació de la teoria antropològica amb les disciplines socials afins en el seu desenvolupament històric i en les tendències interdisciplinàries actuals.
10. Identificar els processos diversos de relació entre les poblacions humanes i el seu hàbitat.
11. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
12. Identificar les tendències interdisciplinàries actuals compartides per l'antropologia i les disciplines socials afins en el camp respectiu.
13. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
14. Participar en debats sobre fets històrics i actuals respectant les opinions dels altres participants.
15. Produir materials sobre les relacions entre població humana i medi susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions polítiques i de sentit comú en els seus respectius camps.
16. Reconèixer el caràcter cultural de les conceptualitzacions de la naturalesa i la societat.
17. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre la relació entre naturalesa, cultura i societat.

Continguts

El curs consta de diversos mòduls (que s'actualitzen cada any).

El mòdul 1 (Hugo Valenzuela), senta les bases fonamentals de l'Antropologia Ecològica i proposa definicions, precedents històrics bàsics i fonaments de les principals corrents (particularisme boasià, neo-evolucionisme, ecologia cultural, etnoecologia, post-estructuralisme, antropologia dels desastres ...) . Es presentaran estudis de cas i exemples etnogràfics clàssics. Paraules clau: teoria, ecologia cultural, neo-evolucionisme, casos. Metodologia: presentació de teories, lectures i debat. Avaluació: avaluació tipus test de continguts teòrics.

El mòdul 2 (Petra Benyei) aborda la diversitat biocultural i els conceptes de diversitat i memòria biocultural, centrant-se en el context rural i de països industrialitzats. Es presenta cas de formació professional agrària a Catalunya i metodologies, des de l'etnobotànica clàssica a la ciència ciutadana, per preservar la diversitat biocultural. Conceptes clau: diversitat biocultural, coneixement agroecològic tradicional, etnobotànica i ciència ciutadana. Metodologia: introducció de conceptes clau, debat sobre pèrdua i recuperació de CET basada en dues lectures i una classe participativa pràctica enfocada a preparar l'activitat avaluable. Avaluació: per equips, es desenvoluparà un guió d'entrevista etnobotànica basada en l'estructura de l'inventari de coneixements tradicionals i de connectar (www.conecte.es).

El mòdul 3 analitza els conflictes ambientals i el Moviment de Justícia Ambiental (Sara Mingoria) a partir de la identificació de les seves causes biofísiques i socials, les seves fases, actors implicats i les relacions de poder establertes. S'analitzaran les expressions artístiques i culturals dels moviments de Justícia Ambiental que es mobilitzen, resisteixen o protesten en aquests conflictes mitjançant la plataforma online <http://ejatlas.org> i eines artístiques com la cançó i / o el vídeo-documental. Conceptes clau: Conflictes ambientals, justícia ambiental, llenguatges de valoració, moviment social, investigació acció-participativa. Metodologia: mitjançant exemples reals del Ejabatlas i eines artístiques com la cançó i / o el vídeo documental s'explicaran els conceptes clau. Avaluació: es simularà participar en el projecte Ejabatlas i s'analitzarà un conflicte ambiental a partir de notícies, audiovisuals i cançons. Es realitzarà una reflexió sobre els avantatges i les limitacions de la investigació acció-participativa.

El mòdul 4 (Sara Maestre Andrés) aborda l'ecologia política de la conservació de la biodiversitat. S'explica l'evolució històrica d'una de les principals polítiques de conservació, les àrees protegides, els diferents models i la conceptualització implícita que representen de la relació natura-societat així com els conflictes socials que generen. També s'examinen les noves polítiques de mercat aplicades a la conservació de la biodiversitat prenent com a exemple els bancs de conservació i s'analitzen les seves principals idees conceptuals. S'aborden les controvèrsies que generen en termes de replantejament de la relació societat-naturalesa, la pràctica de la conservació i la seva mercantilització. Es presenten estudis de cas. Paraules clau: ecologia política de la conservació de la biodiversitat, àrees protegides, conservació neoliberal, bancs de conservació. Metodologia: classes magistrals sobre conceptes claus, classes amb dinàmiques participatives que fomentin el debat. Avaluació: avaluació tipus test d'aquests continguts.

El mòdul 5 (Irene Iniesta Arandía) abordarà l'ecologia feminista. Presentarà els seus principis i pressupostos bàsics amb l'objectiu de generar la discussió entre els / les alumnes. Paraules clau: ecologia feminista, activisme, gènere. Metodologia: presentació de conceptes clau i activitat pràctica. Avaluació: activitat en grup i / o pràctica.

Metodologia

En aquest curs distingim entre classes teòriques dels mòduls, presentació de monogràfics aplicats i tutories individuals-grup.

Classes teòriques. A les classes teòriques es disposarà d'una introducció per part del docent, amb exemples i discussions amb els participants. En aquestes classes es recomanaran lectures en funció dels interessos dels participants. En aquestes classes s'utilitzaran transparències.

Ponències monogràfiques de blocs temàtics (teoria i recerques en curs): una part substancial d'aquest curs es dedica a la presentació, per part de investigadors (ICTA), de monogràfics basats en les seves pròpies recerques en el camp de l'ecologia i l'antropologia ecològica. Els monogràfics es tacaran amb alguna activitat pràctica avaluable i no recuperable (veure avaluació).

Seminaris de presentació de treballs: com a part de l'aprenentatge els alumnes hauran de presentar (en format docuemnt i oralement) i discutir textos fundacionals de la disciplina (d'una llista d'autors clàssic si contemporanis triats).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Classes teòriques	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Exposició de recerques	22	0,88	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Tipus: Supervisades			
Elaboració de treball en equip	44	1,76	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Tipus: Autònomes			
Lectures materials	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17

Avaluació

Percentatge d'avaluacions:

30% - Parcial de contingut teòric del curs (dels mòduls)

30% - Pràctiques o activitats finals de cada mòdul: l'avaluació és apte/no apte. Aquestes activitats no són recuperables.

40% - Treball i exposició en grup monogràfic: sobre un autor (20%) i presentació a classe en grup (20%)

Per poder ser avaluable un estudiant ha d'haver fet (no cal que aprovi) 2/3 del sistema d'avaluació.

IMPORTANT:

Les qualificacions i resultats d'avaluació continuada es revisaran a classe - només en casos excepcionals i justificats es destinarà una tutoria o espai específics per les revisions de proves contínues.

La nota final es comunicarà pel campus virtual de forma individualitzada i es programarà una sessió de revisió de notes, així com de re-avaluació, si escau. Fora d'aquestes dates programades, o vies, no s'atendran reclamacions ni revisions. Tanmateix no es contestaran correus electrònics relacionats amb l'avaluació. Els dubtes i les reclamacions seran atesos exclusivament a les sessió programada de revisió de notes.

Els treballs es faran a mans exclusivament mitjançant de l'opció "Lliurament d'arxius" del campus virtual que disposarà d'un període establert de vigència. Si no és possible fer l'enviament en el període establert es podrà lliurar en paper el dia del darrer examen.

Les casuístiques personals que puguin influir en el seguiment normal del curs per part d'un alumne particular (malalties, feines, qüestions personals...) es podran discutir amb el professor, que tractarà de donar una opció flexible a l'estudiant si està raonadament justificat. Ara bé, només es tindran en compte aquestes qüestions quan siguin, sobteingudes i convenientment justificades (amb certificats formals) i, quan es coneixin amb antelació, es discuteixin amb el professor durant el primer mes lectiu de l'assignatura - no després ni al darrer moment. Si no es compleixen aquests requisits l'alumne serà avaluat com NA o Suspès.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol

Pes Hores ECTS Resultats d'aprenentatge

Avaluació del contingut teòric en prova	30%	2	0,08	4, 5, 6, 9, 11, 12
Elaboración y presentación trabajos en grupo	40%	16	0,64	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17
Proves parcials pràctiques en base als mòduls temàtics	30%	6	0,24	2, 3, 4, 7, 10, 15, 16, 17

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA (*s'indica el nom complet per visualitzar a les autores)

Acheson, James M. (1981) "Anthropology of Fishing", *Annual Review of Anthropology* 10: 275-316.

Alegret Tejero, J.L. y Vicente Temprano Gutiérrez (1989) "La antropología marítima como campo de la antropología social", *Agricultura y Sociedad* 52: 119-142

Berkes, Fikret; Colding, J. and Folke, C. (2000) "Rediscovery of Traditional Ecological Knowledge as Adaptive Management", *Ecological Applications*, 10(5), pp. 1251-1262.

Brosius, Peter J.; George W. Lovelance and Gerald G. Marten (1986) "Ethnoecology: an Approach to Understanding Traditional Agricultural Knowledge", en Gerald G. Marten (1986) *Traditional Agriculture in Southeast Asia: a Human Ecology Perspective*. Westview Press. Boulder. Colorado.

Crumley, Carole L. (ed.) (2001) *New Directions in Anthropology and Environment: Intersections*, Walnut Creek, CA: AltaMira Press.

Dove, Michael R., and Carl Carpenter (eds.) (2008) *Environmental Anthropology: A Historical Reader*, Malden, MA: Blackwell Publishing.

Ellen, Roy (1982) *Environment, Subsistence and System: The Ecology of Small-Scale Social Formations*, Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Ellen, Roy (1998) "Comments to P. Sillitoe: The Development of Indigenous Knowledge. A New Applied Anthropology", *Current Anthropology*, Volume 39, Numer 2.

Fairhead, James and Leach, Melissa *Misreading African Landscape. Society and Ecology in Forest-savanna Mosaic*. Cambridge University Press, 1996.

Haenn, Nora y Richard R. Wilk (2006) *The Environment in Anthropology. A Reader in Ecology, Culture, and Sustainable Living*. New York University Press.

Harold C. Conklin "Hanunóo Color Categories", *Journal of Anthropological Research*. Vol. 42, No. 3, *Approaches to Culture and Society* (Autumn, 1986), pp. 441-446

Ingold, Tim (1986) *The Appropriation of Nature*. Manchester University Press

Marten Gerald G. (2008) *Human Ecology. Basic Concepts for Sustainable Development*. London and New York: Earthscan, Primera edición 2001

Moran, Emilio F. (2006) *People and Nature. An Introduction to Human Ecological Relations*. Blackwell Publishing.

Orlove, Benjamin S. (1980) "Ecological Anthropology", *Annual Review of Anthropology* 9, 235-273.

Redclift, M. (1996) *Wasted: Counting the Costs of Global Consumption*. EarthScan: London.

Russell, Diane, and Camilla Harshbarger (2003) *Ground Work for Community-Based Conservation*, Walnut Creek, CA: Altamira Press.

Sánchez Fernández, Juan Oliver (1996) "Ecología y cultura", *Política y Sociedad* 23, pp. 51-64

Sillitoe, Paul (1998) "The Development of Indigenous Knowledge. A New Applied Anthropology", *Current Anthropology*, Volume 39, Numer 2.

Sponsel , Leslie E. y David Casagrande (2008) "Sacred places and biodiversity conservation". In: *Encyclopedia of Earth*. Eds. Cutler J. Cleveland (Washington, D.C.: Environmental Information Coalition, National Council for Science and the Environment).

Townsend, Patricia K. (2009) *Environmental Anthropology: From Pigs to Policies* (Long Grove, IL: Waveland Press, Inc., Second Edition).